

Diagnoza problemów alkoholowych i zagrożenia narkomanią na terenie Zawiercia

Opracował: Michał Janusz

Zawiercie, 2021 r.

Spis treści

WPROWADZENIE	3
DANE STATYSTYCZNE	3
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	3
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	5
Społeczny Punkt Konsultacyjny.....	9
Poradnia Leczenia Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia.....	10
Zawierciańskie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Przystań”	15
Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień od Środków Psychoaktywnych	16
Wydział III Rodzinny i Nieletnich w Sądzie Rejonowym w Zawierciu	19
Komenda Powiatowa Policji w Zawierciu	21
Straż Miejska w Zawierciu.....	23
Wydział Spraw Obywatelskich	23
MŁODZIEŻ.....	25
Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach (ESPAD)	25
Badania przeprowadzone przez Fundację Centrum Badania Opinii Społecznej we współpracy z Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii.....	31

WPROWADZENIE

Niniejszy dokument zawiera dane uzyskane z instytucji i organizacji działających na terenie miasta w obszarze szeroko rozumianego osób uzależnionych, a także ogólnopolskich badań badających postawę młodych wobec problemu używek podpartą wiedzą uzyskaną od pedagogów szkolnych z zawierciańskich szkół. Informacje zgromadzone w nim pozwoliły opracować programy profilaktyczne tak, by odpowiadały one na potrzeby społeczności lokalnej. W kontekście roku 2020 należy podkreślić, że dane z tego roku nie mogły mieć kluczowego wpływu na podejmowane decyzje co do planowanych działań. Charakter roku 2020 niestety spowodował, że realizacja wielu działań z uwagi na obowiązujące obostrzenia została przeniesiona w czasie lub musiała odbywać się w zmienionej formie np. online lub telefonicznie. Zmieniające się zalecenia epidemiologiczne i brak możliwości funkcjonowania wielu jednostek przez przynajmniej fragment roku 2020 spowodowały, że dane statystyczne za ten rok są mocno wątpliwym wskaźnikiem diagnostycznym i trudno na ich podstawie wyciągać daleko idące wnioski.

DANE STATYSTYCZNE

W tej części opracowano zebrane informacje z działalności wybranych placówek i instytucji działających na terenie miasta w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania przemocy, zapobiegania narkomanii. Jak już zaznaczono dane te nie mogły mieć kluczowego wpływu na tworzenie programu z uwagi na to, że nie muszą oddawać do końca rzeczywistej skali wielu problemów.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Do komisji wpływają wnioski dotyczące osób używających alkohol w sposób szkodliwy, destrukcyjny, a które same nie chcą podjąć działań zapobiegawczych lub leczniczych.

W 2020 r komisja rozpatrzyła 70 wniosków w tym : 42 wnioski dotyczyły osób zgłoszonych na komisję po raz pierwszy, 22 dotyczyły osób -wobec których wznowiono postępowanie, a 6 wniosków dotyczyło osób już objętych postępowaniem.

Tabela 1. Ilość wniosków rozpatrywanych przez MKRPA w latach 2008-2020

Rok	Ogólna liczba wniosków	Zgłoszenia Rodzina	Zgłoszenia Policja	Zgłoszenia Prokuratura	Zgłoszenia MOPS	Zgłoszenia Sąd i kuratorzy	Zgłoszenia Zespół Interdyscyplinarny	Inne
2008	178	93	93	13	19	11	-	6
2009	185	87	87	5	36	13	-	3
2010	128	47	47	5	35	6	-	-
2011	162	69	69	4	37	4	-	3
2012	156	70	70	3	47	12	-	9
2013	119	61	61	-	21	6	18	1
2014	195	55	55	-	71	4	11	19
2015	190	59	59	1	63	6	11	6
2016	166	50	50	1	81	4	7	5
2017	182	41	41	2	75	1	3	6
2018	125	40	29	-	51	-	1	2
2019	108	43	16	-	45	4	-	-
2020	70	25	28	-	17	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MKRPA

Komisja, celem zmotywowania ww. osób do rozwiązywania swoich problemów alkoholowych zaprasza je na swoje posiedzenia. Wobec osób, które nie podejmują działań zaradczych i nadal nadużywają alkohol, komisja kontynuuje działania kierując do Sądu Rejonowego w Zawierciu wnioski o zobowiązanie do leczenia stacjonarnego lub niestacjonarnego.

W 2020 r. Komisja rozpatrzyła 105 spraw. Zostało wystosowane 306 wezwań na posiedzenia komisji do osób nadużywających alkohol oraz członków ich rodzin.

Przed komisją stało się w sumie 58 osób w tym 33 osoby z problemem alkoholowym oraz 25 członków ich rodzin, które składały oświadczenia w sprawie nadużywania alkoholu.

Osoby zgłaszające się na posiedzenia komisji były informowane o sposobach rozwiązywania problemów alkoholowych, kierowane na leczenie do odpowiednich placówek i informowane o możliwościach uzyskania pomocy.

Komisja skierowała 26 osób (w 2019 r- 35, w 2018 r – 47, w 2017r – 52, w 2016r - 46 osób) na badania przez biegłych sądowych w celu uzyskania opinii w sprawie uzależnienia od alkoholu, niezbędnej do wystąpienia do Sądu Rejonowego z wnioskiem o wydanie orzeczenia o zobowiązaniu do poddania się leczeniu odwykowemu.

W przypadku 15 osób wnioskowano do Sądu o wydanie nakazu doprowadzenia do biegłego przez policję. Biegli wydali opinię o 6 osobach.

Komisja powiadomiła Sąd Rejonowy o sytuacji 13 rodzin z problemem alkoholowym, w których wychowywane są małoletnie dzieci.

Tabela 2. Podjęte przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działania w 2019 r, na rzecz osób z problemem alkoholowym i ich rodzin

	Podjęte działania	Ilość osób
1.	Zarekomendowano terapię dla osób uzależnionych od alkoholu i spożywających alkohol w sposób szkodliwy - w poradni	18
	Skierowanie sprawy do sądu- wniosku o nałożenie obowiązku leczenia - stacjonarnego – w ośrodku	3
3.	Skierowanie sprawy do sądu- wniosku o nałożenie obowiązku leczenia - niestacjonarnego – w poradni	0
4.	Skierowanie na terapię dla osób współuzależnionych	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MKRPA

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Zgodnie z Ustawą o Pomocy Społecznej, Ośrodek udziela pomocy i wsparcia osobom i rodzinom w których występuje problem alkoholowy, narkotykowy, problem przemocy domowej.

Stosownie do ustawy o pomocy społecznej , w 2020 r objęto różnymi formami pomocy:

- 172 rodziny z problemem alkoholowym, tj. 308 osób w tym 63 dzieci do 18 roku życia
- 64 rodzin z problemem przemocy tj. 169 osób , w tym 47 dzieci do 18 roku życia
- 14 rodzin z problemem narkotykowym, tj. 22 osoby w tym 8 dzieci do 18 roku życia

Rodziny z ww. dysfunkcjami objęte są pomocą, głównie w postaci rzeczowej. Pomoc obejmuje bony żywnościowe, opał ,obuwie, odzież, zupy regeneracyjne, obiady, śniadania dla dzieci i młodzieży w szkołach, paczki żywnościowe.

35 rodzin z powyższymi problemami objętych było wyłącznie pomocą w formie pracy socjalnej (w roku 2019 66, w roku 2018 -27, 2017 27 rodzin, w 2016r - 53 rodziny, w 2015r - 40 rodzin, w 2014r - 21 rodzin, w 2013r -40 rodzin a w 2012r -47 rodzin) .

W rodzinach tych pozostawało 91 osób z czego 30 to dzieci do 18 roku życia

Dzieci i młodzież z ww. rodzin korzystają m.in. z pomocy w formie pobytu w Świetlicy.

Tabela 3. Rodziny objęte różnymi formami pomocy MOPS w latach 2010-2020

Rok	Rodziny z problemem alkoholowym	Rodziny z problemem narkotykowym	Rodziny z problemem przemocy
2010 r	393	10	58
2011 r	222	8	28
2012 r	370	16	66
2013 r	375	13	84
2014 r	312	8	58
2015 r	268	17	54
2016 r	268	18	71
2017 r	256	19	52
2018 r	243	21	60
2019 r	234	21	71
2020 r	172	14	64

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

Tabela 4. Ilość osób w rodzinach objętych różnymi formami pomocy w latach 2010-2020

	2010r	2011r	2012r	2013r	2014r	2015r	2016r	2017r	2018r	2019r	2020r
ilość osób w rodzinach z problemem alkoholowym	647	375	610	630	540	523	478	463	453	443	308
ilość osób w rodzinach z problemem narkotykowym	34	9	24	24	17	45	37	34	54	48	22
ilość osób w rodzinach z problemem przemocy	184	79	182	204	169	166	194	151	179	241	169

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

Tabela 5. Ilość dzieci w rodzinach objętych różnymi formami pomocy w latach 2010-2020

	2010r	2012r	2013r	2014r	2015r	2016r	2017r	2018r	2019r	2020r
ilość dzieci w rodzinach z problemem alkoholowym	133	121	119	109	109	124	91	113	90	63
ilość dzieci w rodzinach z problemem narkotykowym	6	3	6	4	11	9	10	18	11	8
ilość dzieci w rodzinach z problemem przemocy	72	58	83	59	58	73	42	59	64	47

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

Tabela 6. Formy udzielonej pomocy w latach 2012-2020

Formy udzielonej pomocy	2012r	2013r	2014r	2015r	2016r	2017r	2018r	2019r	2020r
bony żywnościowe	124 rodziny 156 osób	122 rodziny 146 osób	83 rodziny 116 osób	101 rodzin 117 osób	82 rodziny 105 osób	77 rodzin 112 osób	66 rodzin 86 osób	84 rodziny 123 osoby	44 rodziny 53 osoby
odzież i obuwie	182 rodziny 287 osób, 57 dzieci do 18 roku życia	211 rodzin 302 osoby, 58 dzieci do 18 roku życia	156 rodzin 254 osoby, 58 dzieci do 18 roku życia	148 rodzin 230 osób, 52 dzieci do 18 roku życia	107 rodzin 184 osoby 33 dzieci do 18 roku życia	119 rodzin 178 osób 23 dzieci do 18 roku życia	96 rodzin 146 osób 16 dzieci do 18 roku życia	68 rodzin 90 osób 9 dzieci do 18 roku życia	66 rodzin 105 osób 15 dzieci do 18 roku życia
kolonie, zimowiska, obozy, półkolonie	36 dzieci z 17 rodzin z problemem alkoholowym	31 dzieci z 12 rodzin z problemem alkoholowym	32 dzieci z 15 rodzin z problemem alkoholowym	35 dzieci z 19 rodzin z problemem alkoholowym	40 dzieci z 20 rodzin z problemem alkoholowym	19 dzieci z 7 rodzin z problemem alkoholowym	19 dzieci z 9 rodzin z problemem alkoholowym	12 dzieci z 7 rodzin z problemem alkoholowym	3 dzieci z 1 rodzin z problemem alkoholowym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

W 2020 r zapewniono pomoc bezdomnym z problemem alkoholowym i narkotykowym, którą objęto grupę 58 osób, którym zapewniono schronisko dla bezdomnych, monitoringiem objętych jest 64 osób zagrożonych bezdomnością.

W Schronisku dla Bezdomnych w Żerkowicach w poprzednich latach znalazło schronienie :

- 2020r- 58 osób
- 2019r- 50 osób
- 2018r – 36 osób
- 2017r – 35 osób
- 2016r - 17 osób,
- 2015r - 15 osób,
- 2014r - 30 osób
- 2013r - 32 osoby
- 2012r - 12 osób

MOPS prowadzi Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny w ramach którego działa Świetlica Środowiskowa. W Świetlicy Środowiskowej udzielana jest pomoc i wsparcie dzieciom w wieku od 6 do 18 roku życia.

W 2019 r. Świetlica Środowiskowa objęła wsparciem łącznie 62 dzieci z 38 rodzin , w tym z 23 rodzin z problemem alkoholowym. Działalność Ośrodka Wsparcia Dziecka i Rodziny jest finansowana ze środków uzyskiwanych przez miasto od przedsiębiorców w ramach tzw. korkowego.

Tabela 7. Ilość dzieci objętych pomocą w Ośrodku Wsparcia Dziecka i Rodziny- uczestniczących w zajęciach w Świetlicy Środowiskowe w latach 2012-2020

	2012r	2013r	2014r	2015r	2016r	2017r	2018r	2019	2020
ogólna ilość dzieci uczestniczących w zajęciach	35	66	58	62	70	62	66	68	65
ilość rodzin z problemem alkoholowym , z których dzieci uczestniczących w zajęciach	14	7	22	23	17	23	12	24	36

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

W związku z realizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie realizowana jest procedura „Niebieskiej Karty” .

W 2020 r do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęły 124 Niebieskie Karty, w tym :

- 9 sporządzonych przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawierciu
- 1 sporządzona przez pracownika oświaty
- 0 sporządzone przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- 1 sporządzona przez pracownika służby zdrowia
- 1 sporządzona przez pracownika Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej
- 0 sporządzone przez pracowników PCPR
- 112 sporządzonych przez funkcjonariuszy policji

W związku z prowadzonym postępowaniem odbyły się 462 posiedzenia grup roboczych. Odbyły się 4 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego

W 2020 r pracownicy socjalni udzielili pisemnej informacji i opinii o rodzinie do Sądu, Policji, i Kuratorskiej Służby Sądowej w sprawie 17 rodzin z problemem alkoholowym (tj. 57 osób w tym 27 dzieci do 18 roku życia).

W poprzednich latach sporządzono pisemną informację dot. rodzin z problemem alkoholowym w sprawie:

- 2019r- 16 rodzin (tj. 46 osób w tym 18 dzieci do 18 roku życia)
- 2018r – 29 rodzin (tj. 66 osób w tym 23 dzieci do 18 roku życia)
- 2017r – 29 rodzin (tj. 66 osób w tym 23 dzieci do 18 roku życia)
- 2016r - 36 rodzin (tj. 114 osób w tym 50 dzieci do 18 roku życia).
- 2015r - 24 rodzin (tj. 75 osób w tym 38 dzieci do 18 roku życia).
- 2014r - 27 rodzin (tj. 60 osób w tym 21 dzieci do 18 roku życia).
- 2013r - 29 rodzin (tj. 86 osób w tym 57 dzieci do 18 roku życia)

W 2020 r pracownicy socjalni przeprowadzili wywiady środowiskowe na potrzeby Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 21 rodzinach. W rodzinach tych żyje 158 osób w tym 26 dzieci do 18 r. życia.

Społeczny Punkt Konsultacyjny

Społeczny Punkt Konsultacyjny działa nieprzerwanie od 1997 r. udzielając pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, problemów alkoholowych i innych problemów rodzinnych.

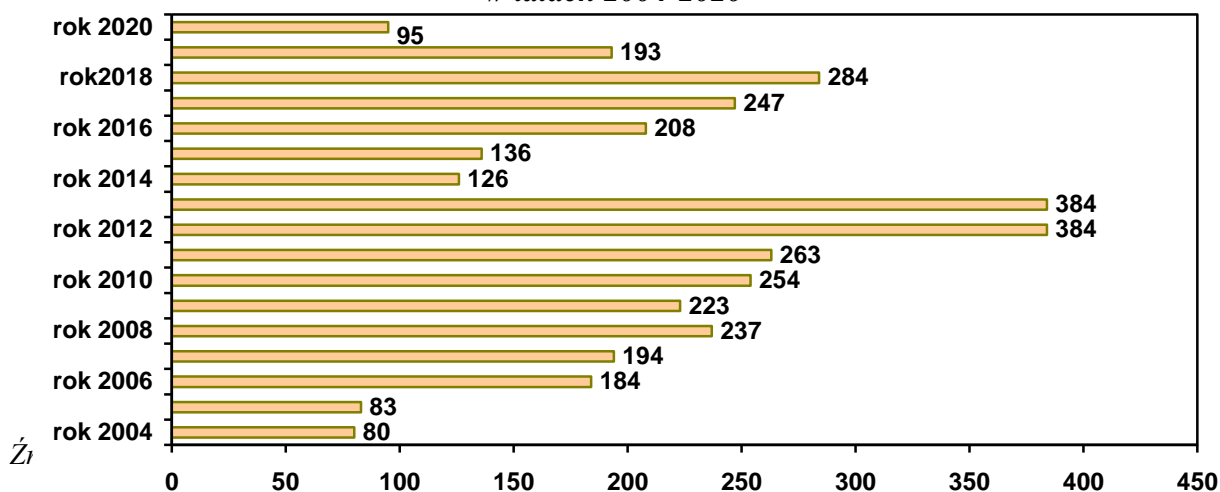
W ciągu ponad 20 lat swojej działalności, pomocy w punkcie udzielono ponad 3200 porad, osobom, które znalazły się w trudnej sytuacji ,nie radziły sobie z problemami, co powodowało kryzysy rodzinne i jej dysfunkcjonalność.

W poniedziałki w godz.17.00 do 19.00 dyżury w Punkcie Pomocy Rodzinie w Sytuacji Kryzysowej pełnią wolontariusze Zawierciańskiego Stowarzyszenia Trzeźwościowego „Przystań”.

Dodatkowo we wtorki można uzyskać informacje o sposobie radzenia sobie z problemem alkoholowym od członków Zawierciańskiego Stowarzyszenia Trzeźwościowego „Przystań” .

W 2020 r w Punkcie Konsultacyjnym i Telefonie Informacyjnym udzielono łącznie 95 porad, głównie telefonicznie.

Wykres 1. Ilość porad, konsultacji udzielonych w Punkcie Pomocy Rodzinie w Sytuacji Kryzysowej i Telefonie Informacyjnym o Problemach Alkoholowych w latach 2004-2020

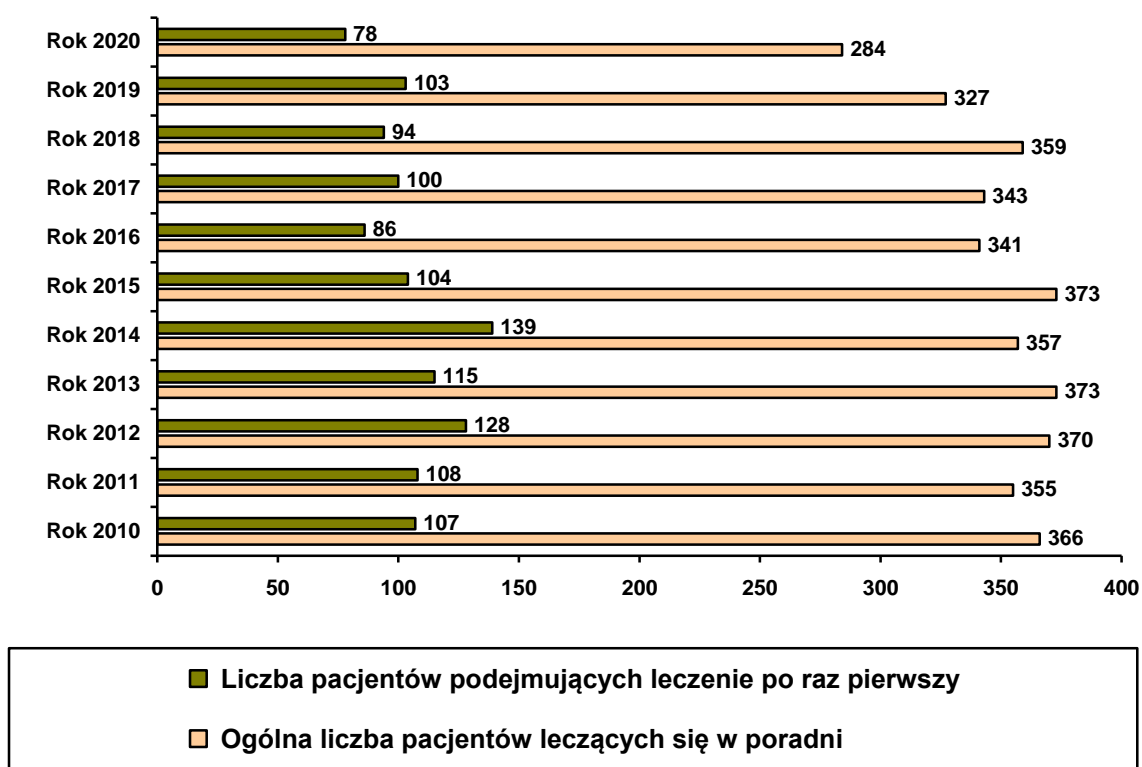

Opracowanie własne na podstawie danych Stowarzyszenia Trzeźwościowego „Przystań”

Poradnia Leczenia Uzależnienia od Alkoholizmu i Współuzależnienia

Poradnia Leczenia Uzależnienia od Alkoholizmu i Współuzależnienia w Zawierciu jest poradnią obejmującą opieką terapeutyczną mieszkańców całego powiatu zawierciańskiego, która realizuje swoje zadania w ramach kontraktu z NFZ.

Wykres 2. Mieszkańcy Zawiercia leczący się w poradni w latach 2010-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Poradni Leczenia Uzależnień

W 2020r w poradni leczycy się 531 pacjentów, w tym 284 osoby to mieszkańcy Zawiercia- stanowili oni 53,48 % ogółu pacjentów. W poprzednich latach mieszkańcy Zawiercia stanowili :

- 2019r- 54,95 % (327 osób spośród 595)
- 2018r – 57,4 % (359 spośród 625)
- 2017r – 54,9% (343 spośród 625)
- 2016r - 52,2% (341 spośród 653)
- 2015r - 60,3% (373 spośród 618)
- 2014r - 54,7% (357 spośród 653)
- 2013r - 59% (373 spośród 635)
- 2012r - 59 % (370 spośród 628)
- 2011r - 65 % (355spośród 549)

Poradnia realizuje program terapeutyczny obejmujący zarówno terapię grupową jak i indywidualną dla osób uzależnionych od alkoholu i osób współuzależnionych.. Do programu terapeutycznego poradni wprowadzone są zagadnienia przemocy domowej – terapia sprawców przemocy i osób ulegających przemocy.

Celem umożliwienia realizacji programu zajęcia grupowe w poradni odbywają się zarówno w godzinach wieczornych jak i dopołudniowych. W poniedziałki i środy poradnia czynna jest do godziny 20. W roku 2020 w związku z pandemią zajęcia terapeutyczne odbywały się w bezpośrednim kontakcie z pacjentem, ale również udzielane były porady telefoniczne.

Pacjentami poradni są osoby uzależnione od alkoholu, osoby używające alkohol w sposób szkodliwy oraz członkowie ich rodzin, którzy żyjąc w dysfunkcyjnej rodzinie alkoholowej doznają szkód psychologicznych, zdrowotnych, społecznych, są to osoby współuzależnione, współmałżonkowie, rodzice oraz dorosłe dzieci alkoholików.

Tabela 8. Dane statystyczne opisujące grupy pacjentów leczonych w poradni w 2020 r

Pacjenci Poradni Leczenia Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Zawierciu w roku 2019r	Ogólna liczba pacjentów	Osoby uzależnione od alkoholu	Osoby współuzależnione
Liczba pacjentów przyjętych do leczenia w poradni	284	52	29
Liczba pacjentów przyjętych do leczenia po raz pierwszy	78	68	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Poradni Leczenia Uzależnień

Dużą grupę osób poszukujących pomocy w poradni stanowią kobiety. Część kobiet to żony, matki osób uzależnionych od alkoholu, u których na skutek przewlekłej sytuacji stresowej życia z osobą uzależnioną od alkoholu a często współwystępującej przemocy z jego strony, występują objawy depresyjne, lękowe, zaburzenia emocjonalne diagnozowane jako Współuzależnienie. Kobiety te uczestniczą w terapii dla osób współuzależnionych.

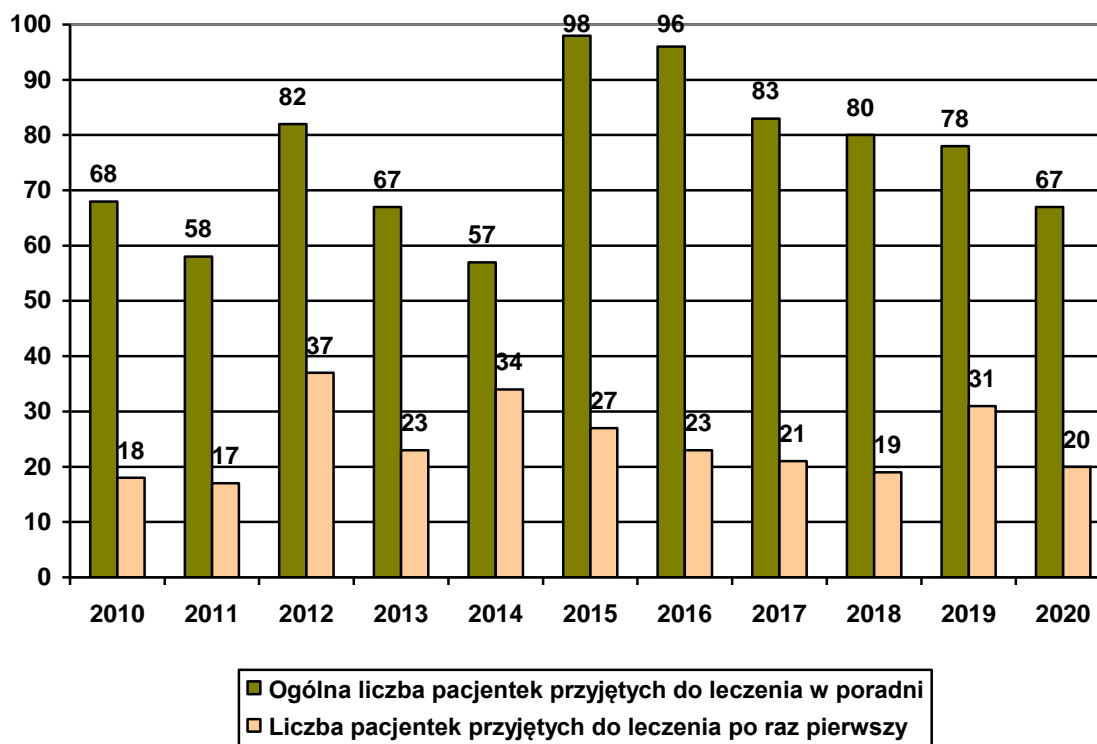
W 2020 r w poradni udzielono pomocy terapeutycznej 29 kobietom współuzależnionym będącym mieszkankami Zawiercia.

Tabela 9. Dane statystyczne opisujące grupy kobiet, pacjentek poradni w 2020 r

Pacjentki Poradni Leczenia Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Zawierciu w roku 2019 r	Ogólna liczba pacjentek	Kobiety uzależnione od alkoholu	Kobiety współuzależnione
Liczba pacjentek przyjętych do leczenia w poradni	96	67	29
Liczba pacjentek przyjętych do leczenia po raz pierwszy	30	20	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Poradni Leczenia Uzależnień

Wykres 3. Kobiety uzależnione od alkoholu – mieszkanki Zawiercia leczące się w poradni w latach 2010-2020

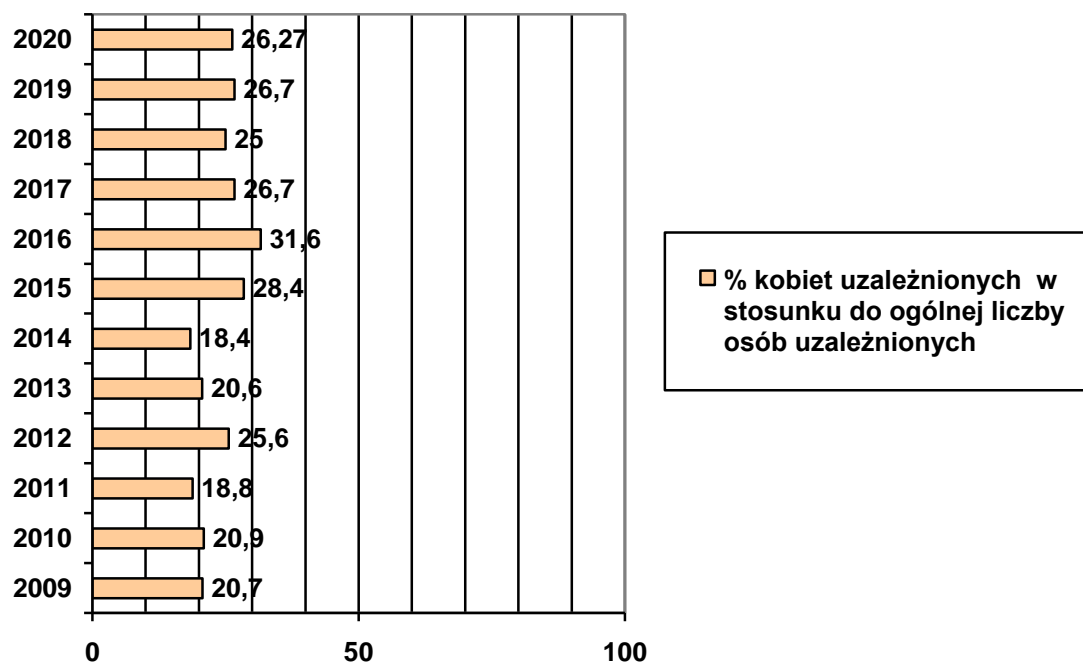
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Poradni Leczenia Uzależnień

Do poradni zgłaszają się również kobiety, które używają alkohol w sposób szkodliwy lub są uzależnione od alkoholu, które podejmują leczenie, uczestniczą w terapii dla osób uzależnionych od alkoholu.

Kobiety uzależnione od alkoholu, które leczyły w poradni w 2019r stanowiły **26,7% ogólnej liczby osób uzależnionych od alkoholu** leczących się w poradni.

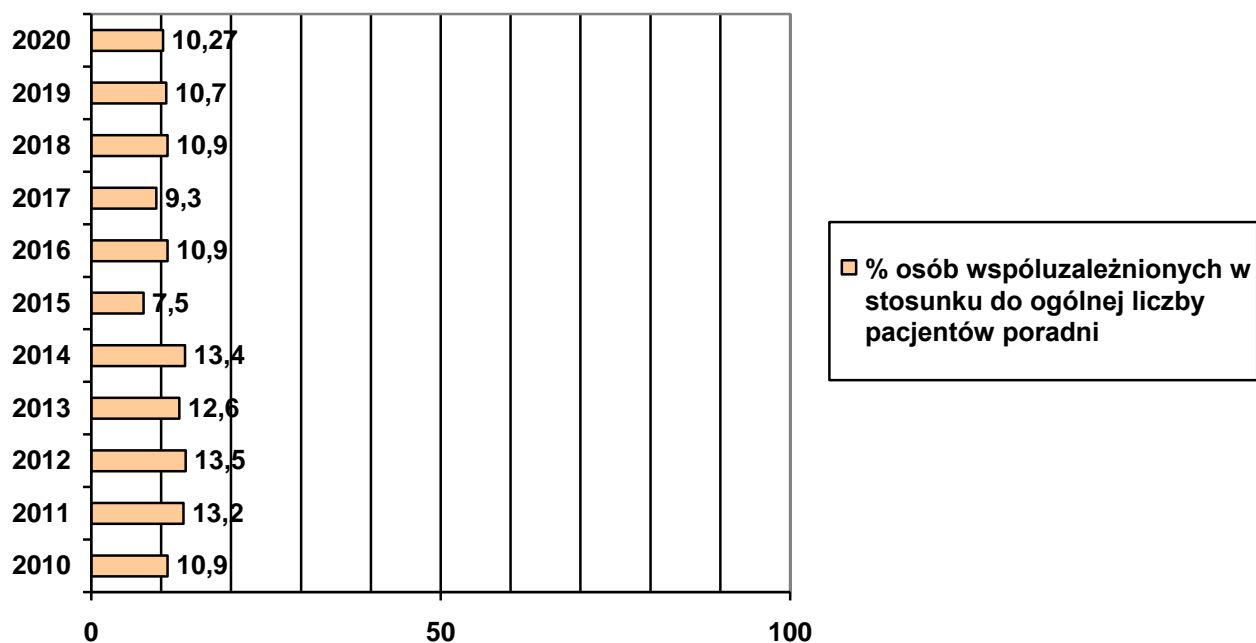
W poradni prowadzona jest terapia dla członków rodzin alkoholowych. W 2020 r **osoby współuzależnione** stanowiły 10,21 % wszystkich pacjentów leczących się w poradni.

Wykres.4. Odsetek kobiet uzależnionych od alkoholu w stosunku do ogólnej liczby pacjentów uzależnionych od alkoholu leczących się w danym roku.

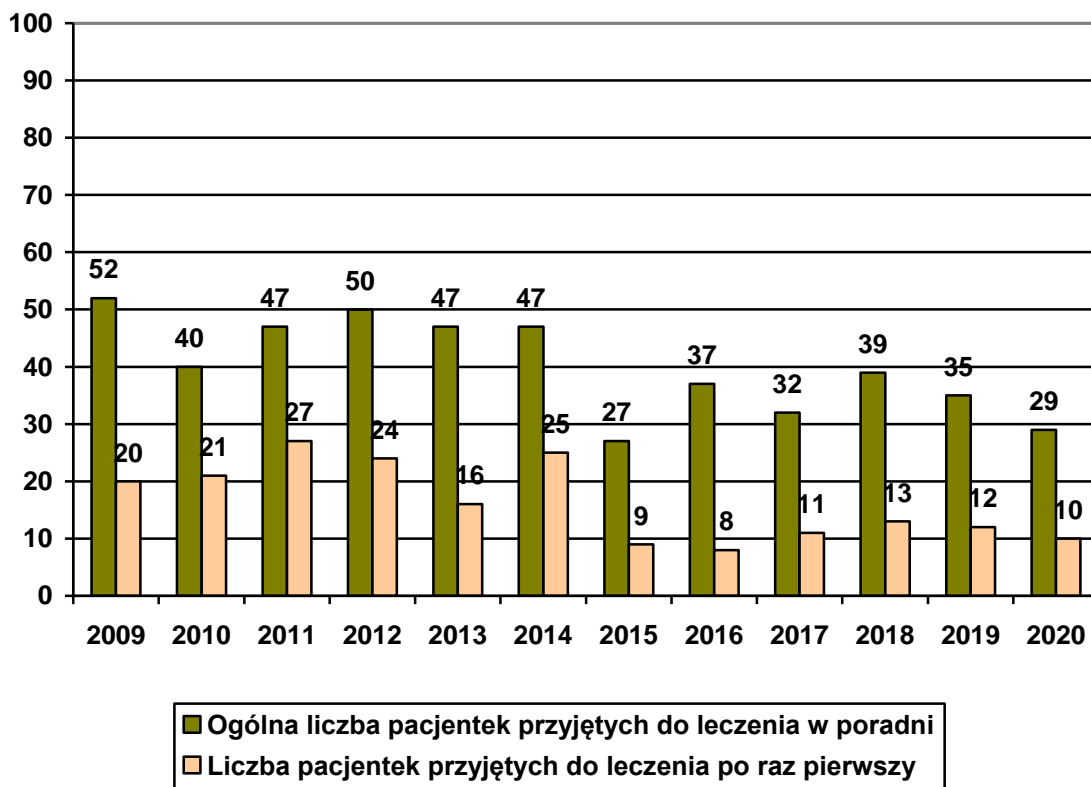
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Poradni Leczenia Uzależnień

Wykres.5. Odsetek osób współuzależnionych w stosunku do ogólnej liczby pacjentów leczących się w danym roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Poradni Leczenia Uzależnień

Wykres 6. Kobiety współuzależnione – mieszkanki Zawiercia leczące się w poradni w latach 2009-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Poradni Leczenia Uzależnień

Zawierciańskie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Przystań”

Zawierciańskie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Przystań” działa od 1985r, obejmuje swym działaniem osoby uzależnione od alkoholu oraz ich rodziny. Stowarzyszenie na dzień 31 grudnia 2020 r liczyło 51 członków zwyczajnych, 11 członków wspierających oraz ich rodziny. Środki na działalność statutową stowarzyszenia pochodzą ze składek członkowskich oraz środków uzyskiwanych od gminy Zawiercie.

Członkami Klubu są zarówno osoby uzależnione od alkoholu jak i współuzależnione.

W 2019 r w poczet członków przyjęto 10 osób. W 2018 zadeklarowało przystąpienie do Klubu 8 osób uzależnionych od alkoholu, w 2017 r -6, w roku poprzednim w poczet członków klubu przyjęto 4, a w 2015r - 5 nowych osób.

Spotkania Społeczności Klubu, mające na celu naukę życia w trzeźwości, rozwiązywania trudnych problemów osobistych i rodzinnych, odbywają się systematycznie 2 x w tygodniu. Na terenie Klubu działa Grupa Wsparcia dla Kobiet- spotkania 2 x m-cu.

Klub czynny od poniedziałku do piątku w godzinach od 16.00 do 20.00 w tym czasie członkowie Klubu z dłuższą abstynencją (powyżej 2 lat abstynencji) pełnią dyżury udzielając porad w Stowarzyszeniu oraz Telefonie Informacyjnym dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin. Członkowie Klubu i wolontariusze z Punktu Pomocy Rodzinie w Sytuacji Kryzysowej – udzielili 193 porady.

W 2020 r Stowarzyszenie zorganizowało 2 obozy terapii rodzinnej – w lipcu i sierpniu.

Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień od Środków Psychoaktywnych

Punkt Konsultacyjny funkcjonuje we wtorki (cztery wtorki w miesiącu) w godz.10.00-15.00. Punkt prowadzony jest przez psychologa, specjalistę terapii uzależnień i świadczy następujące usługi;

- diagnoza uzależnienia
- diagnoza współuzależnienia
- terapia motywująca do podjęcia leczenia i podtrzymująca w trakcie oczekiwania na przyjęcie do placówki
- edukacja dotycząca problemów narkomanii – dla osób zażywających narkotyki i ich rodzin
- udzielanie informacji o placówkach i możliwościach leczenia
- pilotowanie miejsc na oddziałach detoksykacyjnych i w ośrodkach terapii
- praca nad kontraktami rodzinnymi i mediacje rodzinne
- interwencja kryzysowa
- udzielanie wsparcia: uzależnieni, rodziny i bliscy, osoby po leczeniu
- profilaktyka nawrotów uzależnienia
- edukacja i szkolenia dla osób zawodowo spotykających się problemem narkomanii

Od marca 2020 r w związku z wprowadzonymi obostrzeniami wynikającymi z zagrożenia epidemiologicznego działanie punktu początkowo zostało zawieszona. W miarę zmiany stanu prawnego funkcjonowanie punktu można określić, jako hybrydowe. Udzielono 98 porad i konsultacji dla osób zażywających narkotyki ich rodzin. W poprzednich latach ilość konsultacji w skali roku wynosiła:

- 2019 r - 194

- 2018 r – 213
- 2017 r – 201
- 2016r – 196
- 2015r – 206
- 2014r – 211
- 2013r – 219
- 2012r – 211
- 2011r – 199
- 2010r – 206
- 2009r – 202
- 2008r – 235

Działania Punktu Konsultacyjnego:

Detoksykacja:

- osoby kierowane były na oddziały detoksykacyjne w różnych ośrodkach na terenie kraju

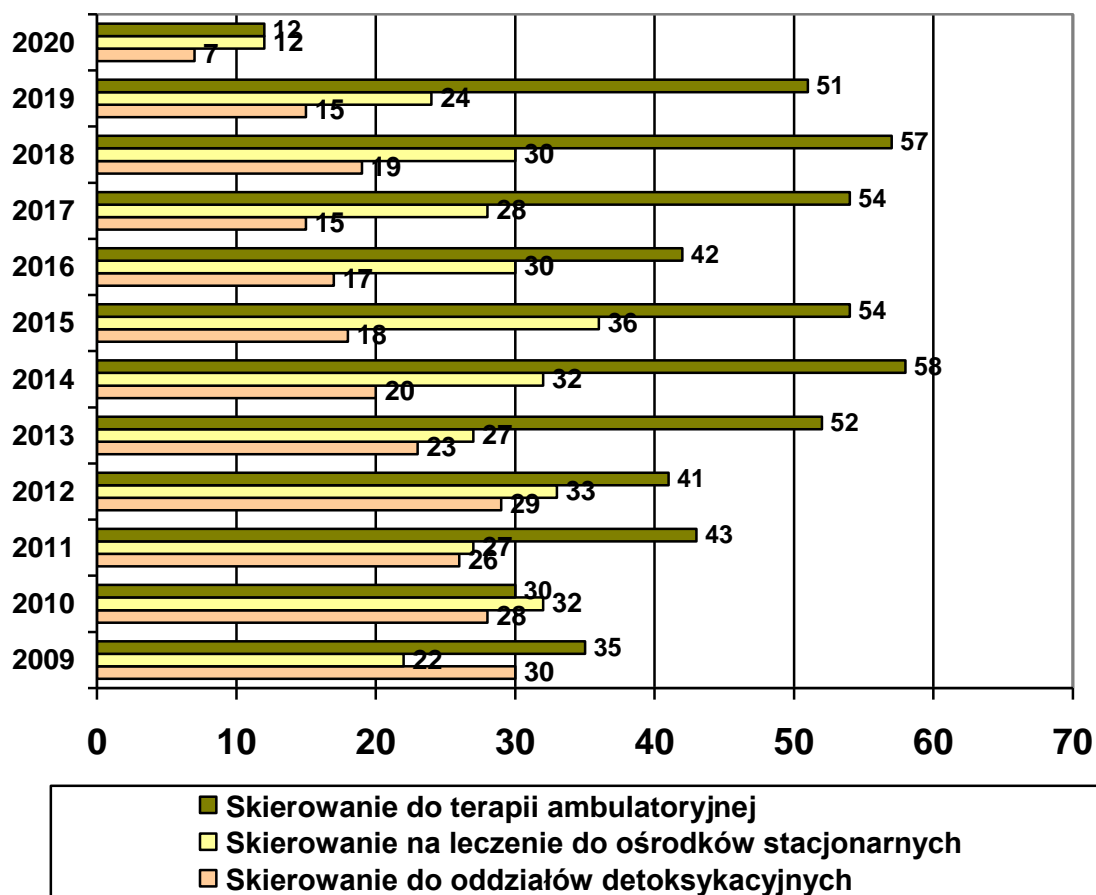
Terapia uzależnienia:

- osoby uzależnione kierowane były do placówek stacjonarnych na terenie całej Polski oraz do ambulatoryjnej terapii w Katowicach, Dąbrowie Górniczej i Częstochowie
- duża grupa pacjentów punktu nadużywa także alkoholu, w niektórych przypadkach jest to wiodący środek psychoaktywny – co jest określane w diagnozie, wtedy osoby te kierowane są do Poradni Leczenia Uzależnienia od Alkoholu w Zawierciu

Pomoc dla rodzin:

- rodzice i osoby bliskie oprócz udzielanych konsultacji , kierowane były na grupy dla rodzin w Katowicach (Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii) i Poradni Leczenia Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Zawierciu (rodziny pacjentów z uzależnieniem narkotyki+ alkohol))

Wykres 7. Dane statystyczne opisujące formy udzielonej pomocy w punkcie konsultacyjnym, w latach 2009-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień od Środków Psychoaktywnych

Tabela 10. Formy udzielonej pomocy dla rodzin w latach 2009 - 2020

Formy udzielonej pomocy	2009r	2010r	2011r	2012r	2013r	2014r	2015r	2016r	2017r	2018r	2019r	2020r
Skierowanie na grupy terapeutyczne i grupy wsparcia dla rodzin	6	21	32	30	42	40	52	62	68	73	62	39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień od Środków Psychoaktywnych

Tabela 11. Formy udzielonej pomocy w latach 2009 - 2020

Formy udzielonej pomocy	2009r	2010r	2011r	2012r	2013r	2014r	2015r	2016r	2017r	2018r	2019r	2020r
Skierowanie do leczenia psychiatrycznego	5	6	4	4	3	3	5	7	5	7	5	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień od Środków Psychoaktywnych

Niektórzy pacjenci zgłaszający się do Punktu wymagają diagnozy i pomocy psychiatrycznej, są oni kierowani do Poradni celem konsultacji i leczenia. W związku z długim czasem oczekiwania na placówkę leczenia uzależnień, który w okresie pandemii dodatkowo zależny był od czynników związanych z koronawirusem, ważnym zadaniem realizowanym w punkcie była terapia motywująca i wspierająca, która pozwala zwiększyć szanse na wytrwanie w postanowieniu o leczeniu podczas pozostawania w środowisku bez stałej terapii. Spadek liczby konsultacji oraz skierowań do różnego rodzaju form pomocy wynikał z wprowadzanych ograniczeń. Sprawilo to, że wiele osób rezygnowało z konsultacji nawet umówionych, dodatkowo były wstrzymywane lub ograniczane przyjęcia w ośrodkach leczniczych lub zmieniły się zasady przyjmowania do nich klientów np. poprzez wprowadzenie wymogu przedstawienia ujemnego wyniku testu na obecność koronawirusa, co generowało dodatkowe koszty.

Wydział III Rodzinny i Nieletnich w Sądzie Rejonowym w Zawierciu

Zakres pracy Wydziału dotyczy szeroko pojętych problemów związanych z prawidłowym funkcjonowaniem rodziny oraz osób nieletnich.

Poniżej prezentowane dane dotyczą całego obszaru działania Sądu jednak większość rozpatrywanych spraw dotyczy mieszkańców Zawiercia.

Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego w Zawierciu prowadzi postępowania w sprawie małoletnich którzy nie realizują obowiązku szkolnego, ulegają procesowi demoralizacji oraz dopuszczają się czynów karalnych.

Tabela 13. Działania Wydziału w latach 2009– 2020 -uwzględniono cały rejon działania Sądu .

Sprawy wniesione do Sądu	2009r	2010r	2011r	2012r	2013r	2014r	2015r	2016r	2017r	2018r	2019r	2020r
alimentacja	228	225	228	231	236	235	231	164	227	336	319	108
zobowiązanie do leczenia odwykowego	103	108	112	112	157	138	107	119	102	88	115	36
ograniczenie i pozbawienie władzy rodzicielskiej	65	59	61	68	67	52	50	52	55	71	53	40

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Sądu Rejonowego w Zawierciu

Tabela 14. Prowadzone postępowania w sprawie nieletnich - uwzględniono cały rejon działania Sądu w latach 2008 - 2019 .

Sprawy dotyczące nieletnich	2009r	2010r	2011r	2012r	2013r	2014r	2015r	2016r	2017r	2018r	2019r	2020r
Sprawy dot. demoralizacji	277	280	200	226	399	320	213	188	194	179	232	145
Sprawy dot. czynów karalnych	161	159	161	174	127	128	108	108	95	71	104	64

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Sądu Rejonowego w Zawierciu

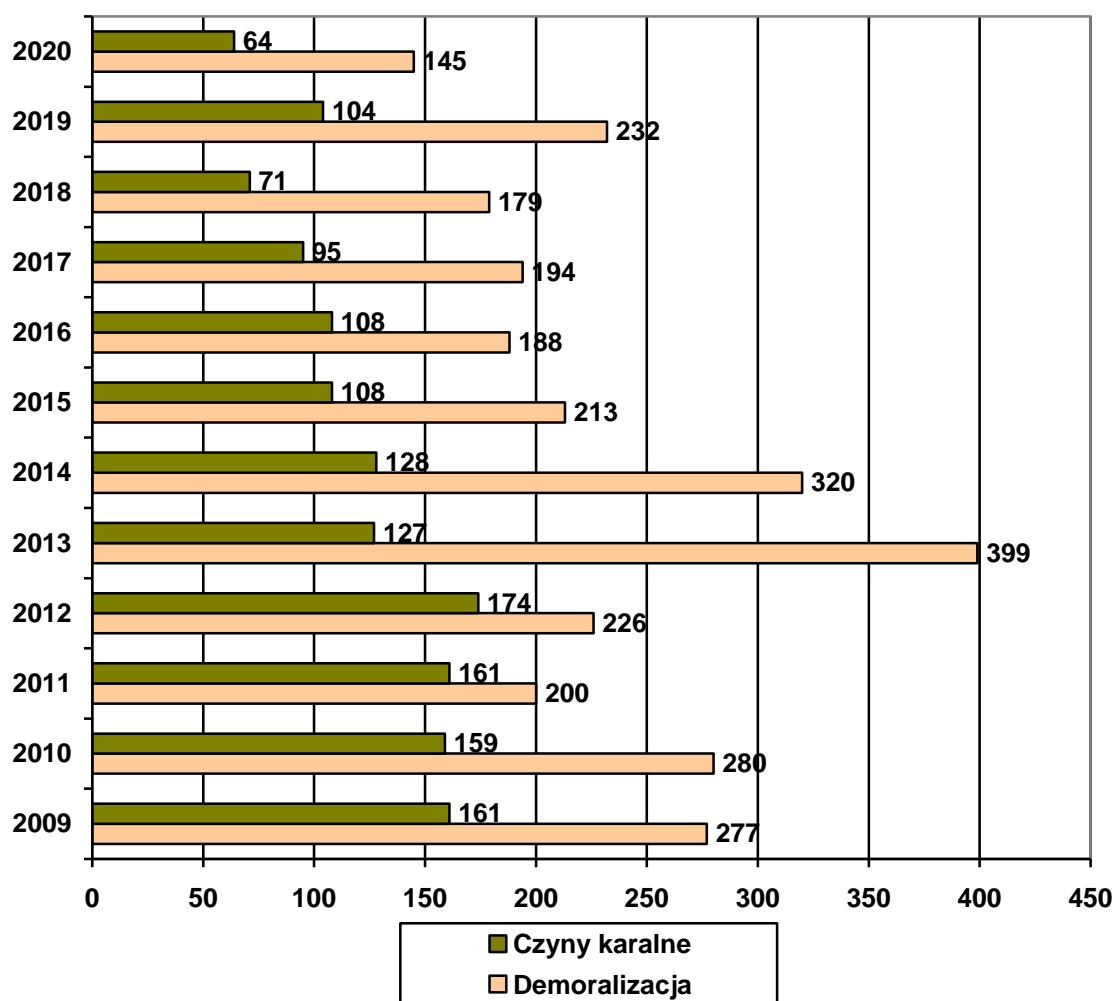
W 2020 r do Sądu Rodzinnego wpłynęło 116 wniosków dotyczących wydania zarządzeń pieczy, które mają na celu zapewnienie prawidłowego wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnim i ochrony jego praw.

W latach poprzednich ilość wniosków skierowanych do sądu kształtowała się w sposób następujący:

- 2019r-134 wnioski
- 2018r -156 wniosków
- 2017r - 162 wnioski
- 2016r - 133 wnioski
- 2015r - 206 wniosków
- 2014r - 227 wniosków
- 2013r - 199 wniosków

- 2012r - 203 wnioski

Wykres 8. Ilość spraw prowadzonych w Wydziale Rodzinnym i Nieletnich Sądu Rejonowego w Zawierciu w latach 2009 – 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Sądu Rejonowego w Zawierciu

Komenda Powiatowa Policji w Zawierciu

W 2020 r na terenie miasta Zawiercie łącznie przeprowadzono 1395 interwencji domowych. Najczęściej interwencje domowe przeprowadzane były w dni wolne od pracy i dni świąteczne.

W rodzinach, w których dochodzi do przemocy domowej najczęściej pierwszą interwencję podejmują funkcjonariusze policji. W 115 przypadkach w trakcie interwencji, policjanci Referatu Patrolowo Interwencyjnego lub Rewiru Dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu sporządzili procedurę Niebieskiej Karty.

Niebieskie Karty zostały sporządzone również przez funkcjonariuszy w trakcie przyjmowania zawiadomienia o przestępstwie znęcania się tj. o czyn z art.207 kk.

Tabela 15. Ilość i rodzaje interwencji w tym ilość interwencji związanych z przemocą w rodzinie oraz liczba interwencji podczas których stwierdzono przemoc domową i jest prowadzona Niebieska Karta.

	2013 r	2014 r	2015 r	2017 r	2018 r	2019 r	2020r
Interwencje domowe dot. przemocy domowej	234	194	199	66	107	127	115
Interwencja domowa	1021	1030	1018	1391	1301	1437	1395
Zakłócanie porządku publicznego przez osoby pod wpływem alkoholu	332	283	293	228	695	709	429

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP Zawiercie

W porównaniu z latami poprzednimi uległa zmniejszeniu liczba interwencji dot. przemocy domowej i ilość sporządzonych Niebieskich Kart.

Tabela 16.Sposób zakończenia interwencji:

	2013 r	2014 r	2015 r	2017 r	2018 r	2019 r	2020 r
Doprowadzono do jednostki Policji w celu wytrzeźwienia	189	128	69	29	14	6	308
Umieszczono w Izbie Wytrzeźwień	150	189	213	249	282	345	89

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP Zawiercie

Interwencje policji w stosunku do osób będących pod wpływem alkoholu i środków psychotropowych.

Tabela 17.Problem używania alkoholu przez nieletnich

	2013 r	2014 r	2015 r	2017 r	2018 r	2019 r	2020 r
Nieletni po pożyciu alkoholu	38	15	16	46	21	26	13
Wystąpienie do Sądu Rodzinnego	32	11	16	46	69	87	59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP Zawiercie

Ilość przestępstw narkotykowych – w tym obszarze widoczny jest spadek ilości prowadzonych postępowań.

Tabela 18. Przestępstwa narkotykowe

	2013 r	2014 r	2015 r	2017 r	2018 r	2019 r	2020 r
Przestępstwa narkotykowe	138	132	102	90	94	134	84
W tym podejrzani nieletni	6	3	2	8	6	1	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP Zawiercie

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym:

Największe zagrożenie dla bezpieczeństwa wszystkich użytkowników dróg stwarzają nietrzeźwi kierującymi pojazdami.

Tabela 19. Ilość zatrzymywanych osób będących pod działaniem alkoholu lub innego środka odurzającego.

	2013 r	2014 r	2015 r	2017 r	2018 r	2019 r	2020 r
Kierujący w stanie po użyciu alkoholu lub pod wpływem środka odurzającego	27	43	24	52	101	59	95
Kierujący w stanie nietrzeźwości	105	128	118	131	80	171	56

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP Zawiercie

Straż Miejska w Zawierciu

Do Izby Wyrzeźwień w Sosnowcu zostało odwiezionych 18 osób, 13 osób doprowadzono do policyjnej izby zatrzymań. W każdym z tych przypadków dokonywano oceny lekarskiej, w celu ustalenia czy dana osoba kwalifikuje się do transportu.

W poprzednich latach do izby wyrzeźwień zostało odwiezionych :

- 2019 r- 75 osób
- 2018 r- 53 osoby
- 2017r – 68 osób
- 2016r – 62 osoby
- 2015r – 53 osoby
- 2014r – 67 osób
- 2013r – 18 osób
- 2012r – 18 osób
- 2011r – 15 osób
- 2010r – 8 osób

Wydział Spraw Obywatelskich

Na terenie miasta na dzień 31 grudnia 2020 r funkcjonowało 164 placówek prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych w tym :

- 124 placówek handlu detalicznego
- 38 placówek gastronomicznych

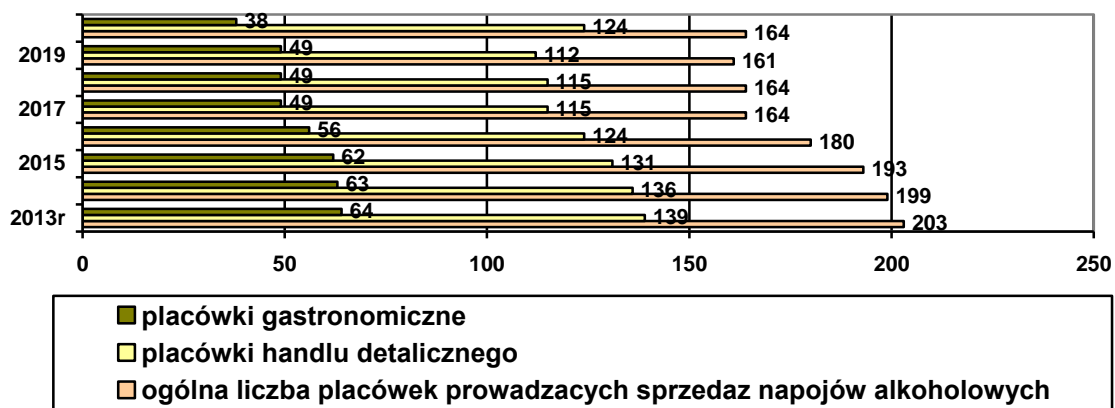
Wartość ta nieznacznie spadła w stosunku do roku ubiegłego.

Tabela 20. Ilości wydanych pozwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.- stan na dzień 31 grudnia 2019r.

Wydane pozwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w 2018r	Według rodzajów posiadanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości alkoholu w procentach		
	do 4,5% oraz na piwo „A”	od 4,5% do 18% „B”	powyżej 18% „C”
Limit wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży	60	40	60
Wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych -przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży	38	20	22
Limit wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży	130	130	130
Wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych -przeznaczone do spożycia poza miejscem sprzedaży	112	105	107

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich UM Zawiercie

Wykres 9. Ilość placówek prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych -dane za lata 2013 – 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich UM Zawiercie

MŁODZIEŻ

W tej części opracowane zostały informacje, które uzyskać można z ogólnopolskich badań dotyczących uzależnień wśród młodzieży oraz danych uzyskanych od zawierciańskich pedagogów szkolnych. Analizie poddano wyniki z ostatnich ogólnopolskich badań prowadzonych zgodnie z metodologią międzynarodowego Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach (ESPAD), które są cyklicznie powtarzane co 4 lata oraz badań Centrum Badań Opinii Społecznej sfinansowanych przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, którego wyniki opublikowane były w 2019 roku w raporcie „Młodzież 2018” w rozdziale „Młodzież a substancje psychoaktywne”.

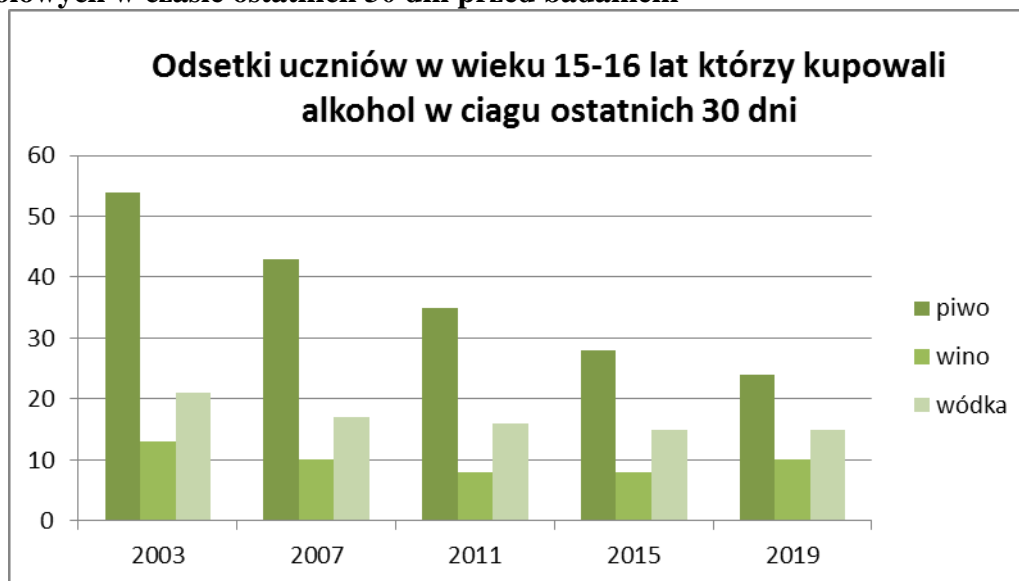
Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach (ESPAD)

Jednym z bardziej zaawansowanych badań dotyczących uzależnień, przeprowadzanych na terenie naszego kraju są Badania Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach (ESPAD). Badania te przeprowadzane są co 4 lata. Liczebność analizowanych grup w poszczególnych latach była zróżnicowana ale zawsze przekraczała liczbę 2400 dla jednego rocznika, co zapewnia reprezentatywność nie tylko dla wszystkich uczniów, ale także dla chłopców i dziewcząt osobno.

Wyniki badania ESPAD zostały opublikowane w czerwcu roku 2020 czyli już po przyjęciu programu na rok 2020. Pojawiły się w nich warte podkreślenia dane, które warto przywołać.

Co nie jest niczym trudnym do przewidzenia, w naszej kulturze, napoje alkoholowe to najpowszechniej używana substancja psychoaktywna wśród młodzieży, podobnie jak ma to miejsce w świecie dorosłych. W tym obszarze badania z 2019 r. potwierdziły pozytywne tendencje, które można było zaobserwować w poprzednich ich edycjach. Rozpowszechnienie picia oraz formy picia ekscesywnego wykazują trend spadkowy. Spada także ilość badanych, którzy deklarują, że dostęp do napojów alkoholowych jest łatwy.

Wykres 10. Odsetek uczniów w wieku 15-16 lat, którzy dokonywali zakupu napojów alkoholowych w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem

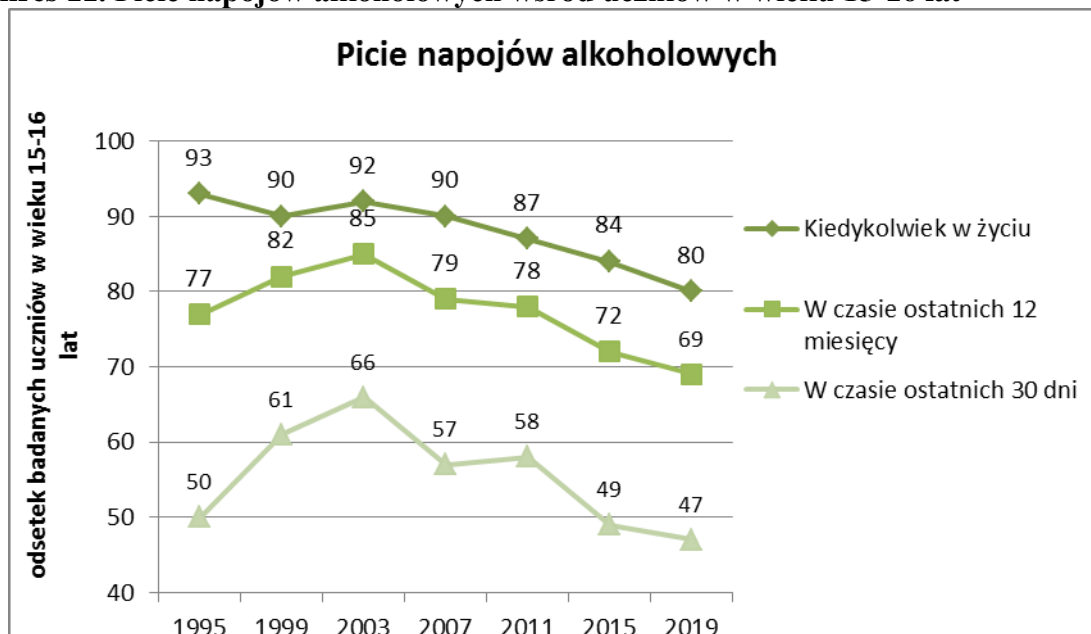

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ESPAD

Zmniejszeniu ulega także ekspozycja na propozycje zakupu napojów alkoholowych oraz zakupy napojów alkoholowych. Istotnym jest również fakt, że coraz liczniejsza grupa badanych ocenia picie alkoholu jako zachowanie ryzykowne. Zmieniają się powoli entuzjastyczne oczekiwania wobec alkoholu.

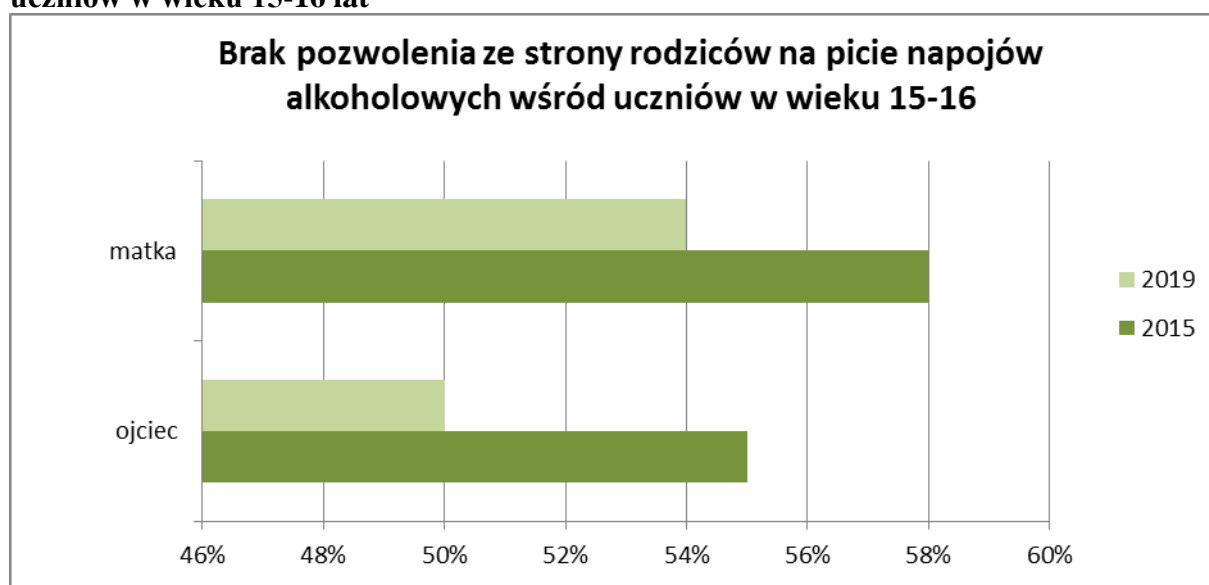
Obserwowane tendencje napawają nadzieją jednak rozpowszechnieniu picia w tej grupie daleko jeszcze do satysfakcjonującego poziomu zgodnego z paradygmatem profilaktyki, która adresowana jest do niepełnoletnich. Zestawiając jednak te dane z coraz bardziej liberalnym podejściem rodziców do picia alkoholu przez ich dzieci, na co wskazują dane zawarte w wykresie nr 12, można mieć obawy czy obserwowane trendy będą miały trwały charakter.

Wykres 11. Picie napojów alkoholowych wśród uczniów w wieku 15-16 lat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ESPAD

Wykres 12. Brak pozwolenia ze strony rodziców na picie napojów alkoholowych wśród uczniów w wieku 15-16 lat

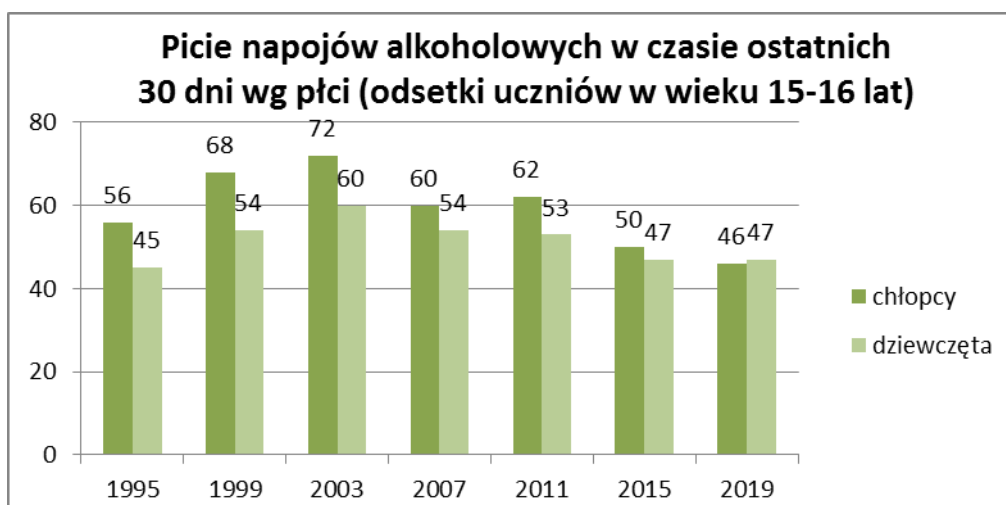

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ESPAD

Szczególną kwestią, która wybrzmiewa z najnowszych badań jest znaczne rozpowszechnienie palenia tytoniu i picia alkoholu przez dziewczęta co obrazuje wykres nr 4. Wyniki uzyskane w 2019 r. potwierdziły skalę potrzeb w zakresie profilaktyki alkoholowej oraz tytoniowej adresowanej do dziewcząt. Obecnie, znajdujemy się w momencie w którym znaczna większość statystyk dotyczących picia alkoholu i palenia tytoniu u dziewcząt jest zbliżona do tej odnotowanej u chłopców. Tradycyjnie zarówno picie, jak palenie należały do

męskich atrybutów, ale obserwowane trendy wskazują, że należy reagować uwzględnieniem specyfiki dziewcząt jako adresatów profilaktyki.

Wykres 13. Picie napojów alkoholowych w czasie ostatnich 30 dni wg płci

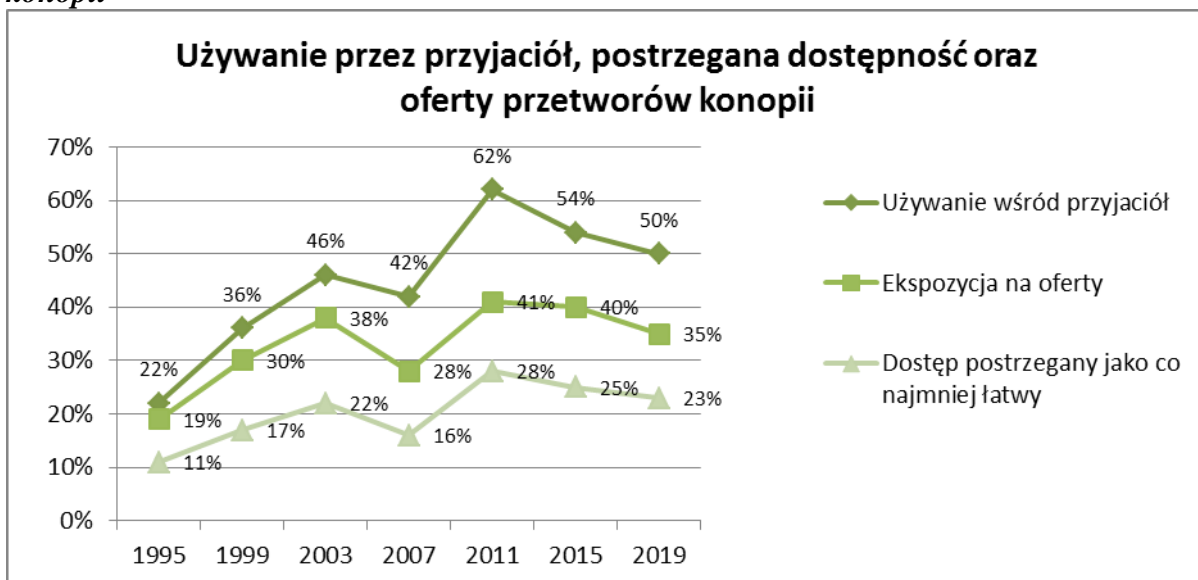
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ESPAD

Badanie ESPAD z 2019 roku potwierdziło, że w dalszym ciągu to przetwory konopi są najczęściej spotykanym narkotykiem we wzorach używania substancji psychoaktywnych przez młodzież. Wyniki z 2019 r. dają jednak pewną nadzieję. W świetle najnowszych wyników nastąpił spadek rozpowszechnienia ich używania, zmniejszyły się odsetki badanych, którzy mają wśród przyjaciół osoby używające oraz pojawiły się sygnały spadku dostępności. W dalszym ciągu swoisty niepokój mogą wywoływać przynajmniej dwa wskaźniki. Po pierwsze da się zauważyć długotrwały trend spadkowy przekonań o ryzyku związanym z paleniem marihuany lub haszyszu, a po drugie nadal utrzymuje się przewaga oczekiwań pozytywnych konsekwencji używania nad antycypacjami konsekwencji negatywnych. Obie te kwestie wystawiają przeciętne noty skuteczności przekazu profilaktycznego adresowanego do młodzieży i mogą być również wypadkową toczącej się dyskusji dotyczącej legalizacji marihuany, która co jakiś czas jest podejmowana w mediach i wśród polityków.

Analiza trendów używania przetworów konopi ujawnia interesująca prawidłowość. Obecny spadek rozpowszechnienia tego rodzaju środków nie występuje pierwszy raz. Poprzednio tego rodzaju sytuacja miała miejsce w roku 2007 kiedy również wystąpiło załamanie wzrostu odnotowywanego w poprzednich edycjach badania. Można zatem zaobserwować pewną korelację pomiędzy spadkiem rozpowszechnienia przetworów konopii i zwrotem społeczeństwa ku wartościom konserwatywnym, które przez większą część lat objętych badaniami dominowane były przez wartości liberalne. W chwili obecnej na

podstawie posiadanych danych nie jest możliwa ocena czy powyższa uwaga wykracza poza poziom przypadku, i dopiero następne edycje ESPAD mogą rzucić więcej światła na tę kwestię.

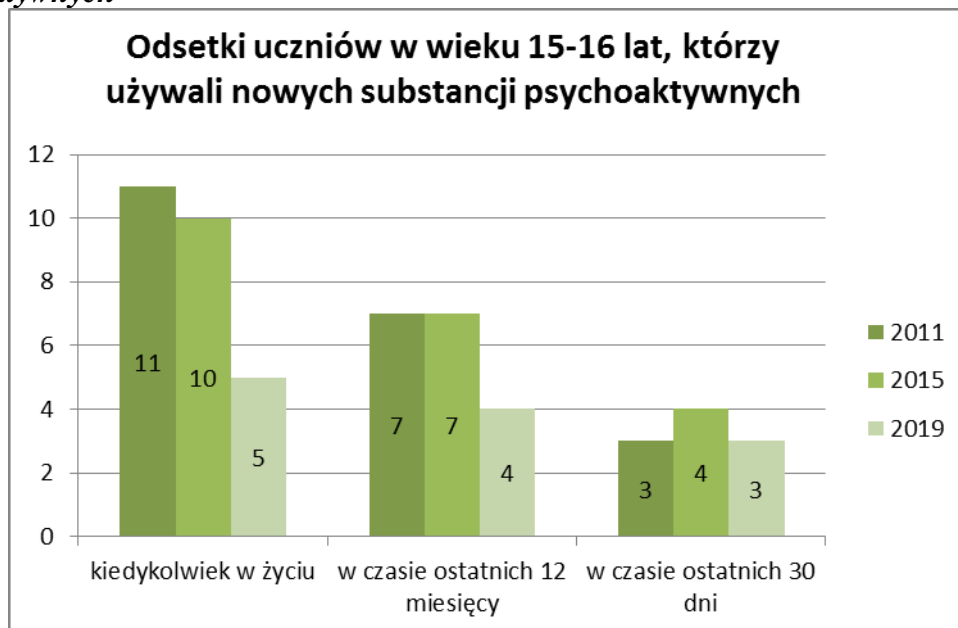
Wykres 14. Odsetek uczniów w wieku 15-16 lat oceniających dostępność przetworów konopii

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ESPAD

W opublikowanych wynikach badań da się również zaobserwować, że na względnie stałym poziomie utrzymuje się kilkuprocentowa grupa uczniów, która wedle wyników testu przesiewowego może zostać zakwalifikowana do kategorii użytkowników problemowych. Analiza danych z ostatnich dwóch edycji badań pokazuje, że odsetek stanowiący tę grupę, nie uległ istotnym zmianom. Oznacza to, iż zmiany w rozpowszechnieniu używania tych narkotyków nie ma przełożenia na rozmiar ich problemowego używania. Odmienne ma się sytuacja w przypadku nowych substancji psychoaktywnych, czyli tzw. "dopalaczy". W ich przypadku tendencjom spadkowym w zakresie rozpowszechnienia jednocześnie towarzyszy wzrost przekonań o ryzyku związanym z używaniem tych substancji, nie tylko w sposób regularny, ale także na poziomie eksperymentowania.

Wykres 15. Odsetek uczniów w wieku 15-16 lat, którzy używali nowych substancji psychoaktywnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ESPAD

Problem dopalaczy, który stanowił wyzwanie w skali całego kraju, znalazł się już pod względną kontrolą. Wydaje się, że rozwiązania legislacyjne wprowadzone w 2018 roku oraz fakt, że dopalacze przestają być tak popularne, co mogą potwierdzać dane z badań ESPAD z 2019 roku zebrane w wykresie 2, przynoszą oczekiwane rezultaty. Brak jest obecnie publikacji Głównego Inspektoratu Sanitarnego dotyczących dopalaczy w kontekście roku 2020 jednak dotychczas ilość zatruć spowodowanych zażywaniem tego rodzaju substancji spadła i trend ten może utrzymać się. W roku 2018 było to 4257 przypadków a w 2019 na terenie całego kraju doszło do 2,2 tysiąca zatruć i jest to wynik najniższy od 2010 roku. Jak wynika z danych upublicznionych przez Główny Inspektorat Sanitarny danych największy odsetek zatruć "dopalaczami" odnotowano w województwie łódzkim. Województwo Śląskie znajduje się w tej niechlubnej statystyce na miejscu 2. Szczegółowe dane na temat zawiera tabela 21.

Tabela 21. Ilość zatruc i podejrzeń zatruc dopalaczami w Polsce w roku 2018

Obszar	Liczba zatruc i podejrzeń zatruc	Zatrucia w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców	Liczba zgonów
Polska	4257	11,08	65
Dolnośląskie	141	4,86	5
Kujawsko-pomorskie	262	12,59	4
Lubelskie	274	9,99	5
Lubuskie	157	15,46	4
Łódzkie	1094	44,28	15
Małopolskie	150	4,41	2
Mazowieckie	304	5,63	3
Opolskie	16	1,61	2
Podkarpackie	52	2,44	1
Podlaskie	52	4,39	0
Pomorskie	110	4,72	0
Śląskie	1114	24,53	16
Świętokrzyskie	62	4,98	0
Warmińsko-mazurskie	94	4,47	3
Wielkopolskie	290	8,30	3
Zachodniopomorskie	85	4,99	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektoratu Sanitarnego

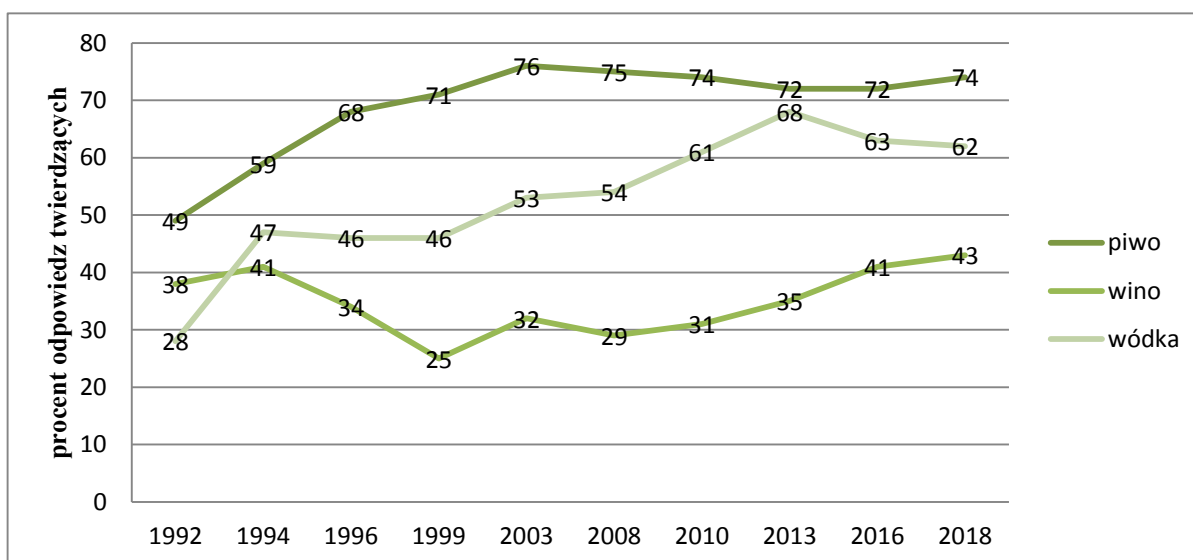
Badania przeprowadzone przez Fundację Centrum Badania Opinii Społecznej we współpracy z Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii

Drugie z badań, których wyniki wzięto pod uwagę, były przeprowadzone przez Fundację Centrum Badania Opinii Społecznej we współpracy z Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii w dniach 1 – 30 października 2018 roku. Badanie przeprowadzone zostało na ogólnopolskiej losowej próbie 80 dziennych szkół ponadgimnazjalnych – liceów, techników (oraz liceów profilowanych, zawodowych lub technicznych) i zasadniczych szkół zawodowych (z wyłączeniem szkół specjalnych), w 69 miejscowościach. Ich uczestnikami były osoby młode spośród których w momencie badania 94% miało 18–19 lat. Badani byli w większości życiowo jeszcze niesamodzielnymi 94% mieszkało z rodzicami lub jednym z rodziców. W roku 2018 podobnie jak we wcześniejszych pomiarach, napoje alkoholowe okazały się najbardziej rozpowszechnioną substancją

psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, po którą sięgano częściej niż po papierosy czy narkotyki.

W ciągu miesiąca poprzedzającego badanie w 2018 roku: 74% (72% w 2016) uczniów przynajmniej raz piło piwo, 62% (63% w 2018) – wódkę i inne mocne alkohole, a 43% (41% w 2016) – wino. W porównaniu z rokiem 2016 nastąpiła stabilizacja wskaźników dotyczących picia napojów alkoholowych. Szczegółowe dane na ten temat zawiera wykres 16.

Wykres 16. Czy w przeciągu ostatniego miesiąca piłeś\piłaś?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z badań CBOS

Od roku 1996 uczniowie pytani byli także o sprzedaż narkotyków w szkole. Od tego czasu do roku 2003 na pytanie, czy na terenie ich szkoły można kupić narkotyki, mniej więcej co trzeci badany odpowiadał przecząco, w 2008 roku – co drugi, a w 2010 – ponad połowa (55%). W ostatnich pomiarach odsetek badanych deklarujących, że na terenie szkoły nie sprzedaje się narkotyków, systematycznie rósł, osiągając w 2016 roku 60%. Wyniki ostatniego badania odnotowały dokładnie takie same wskaźniki jak w 2016 roku, a szczegółowe dane na ten temat zawiera wykres 17.

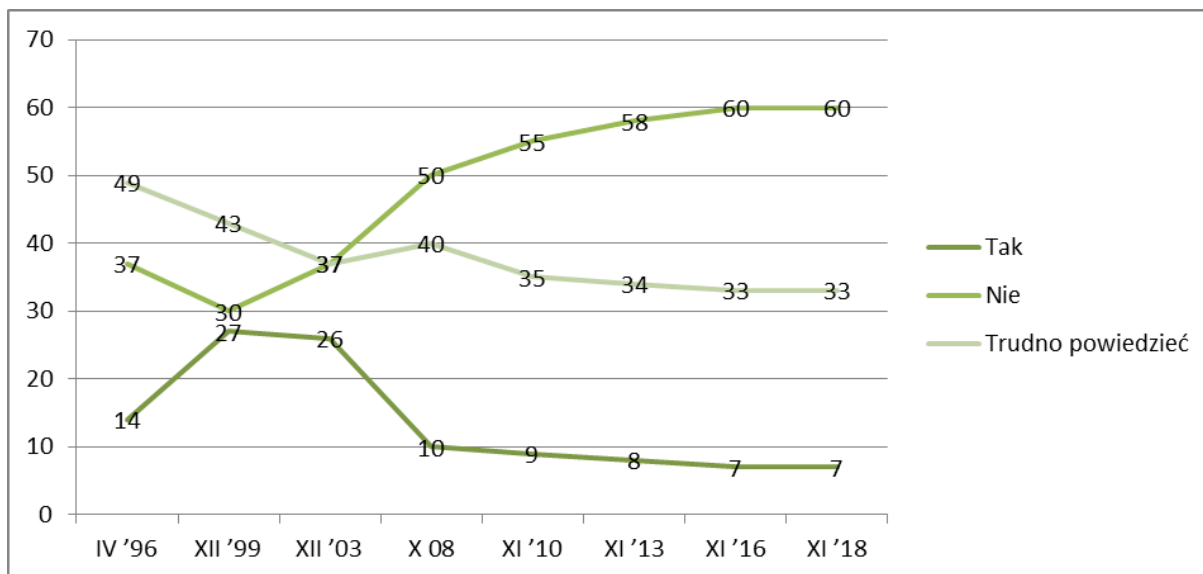
Uczniowie pytani byli o doświadczenia związane z używaniem narkotyków. Od roku 1992 odpowiadają na pytanie o kontakt z narkotykami w ciągu dwunastu miesięcy poprzedzających sondaż, a następnie, jeśli ich używali, proszeni są o wymienienie substancji psychoaktywnych, jakie zażywali. W roku 2008 po raz pierwszy mieli wskazać używane substancje psychoaktywne wymienione w ankiecie, wśród których były również „dopalacze”.

Istotnym elementem badania jest to, że poprzez zamieszczenie w ankiecie listy substancji zdefiniowany został termin „narkotyki”. Zdaniem badających w przypadku pytania

z listą substancji odsetki uczniów deklarujących zażywanie narkotyków są wyższe niż wtedy, gdy proszono ich o wymienienie jakiegokolwiek narkotyku.

Wykres 17. Czy na terenie Twojej szkoły są sprzedawane narkotyki?

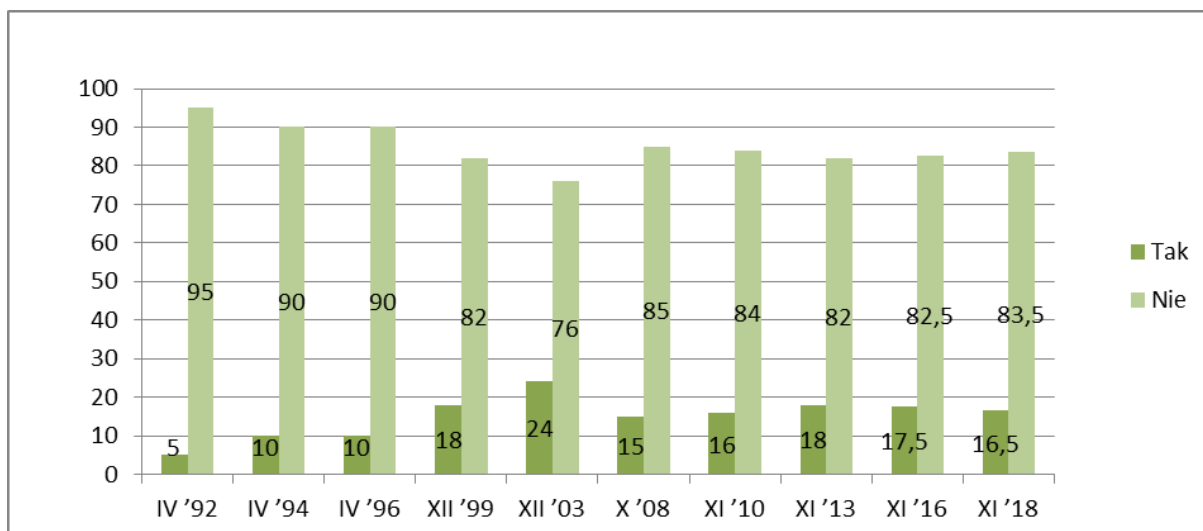

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z badań CBOS

W latach 1992–2003 odsetek uczniów, którzy używali narkotyków w ciągu ostatniego roku, systematycznie rósł (z 5% do 24%). W roku 2008 zmniejszył się on do 15%. Od tego czasu notujemy niewielki wzrost – do 18% w 2013 roku. Najnowszy sondaż to spadek do 16%.

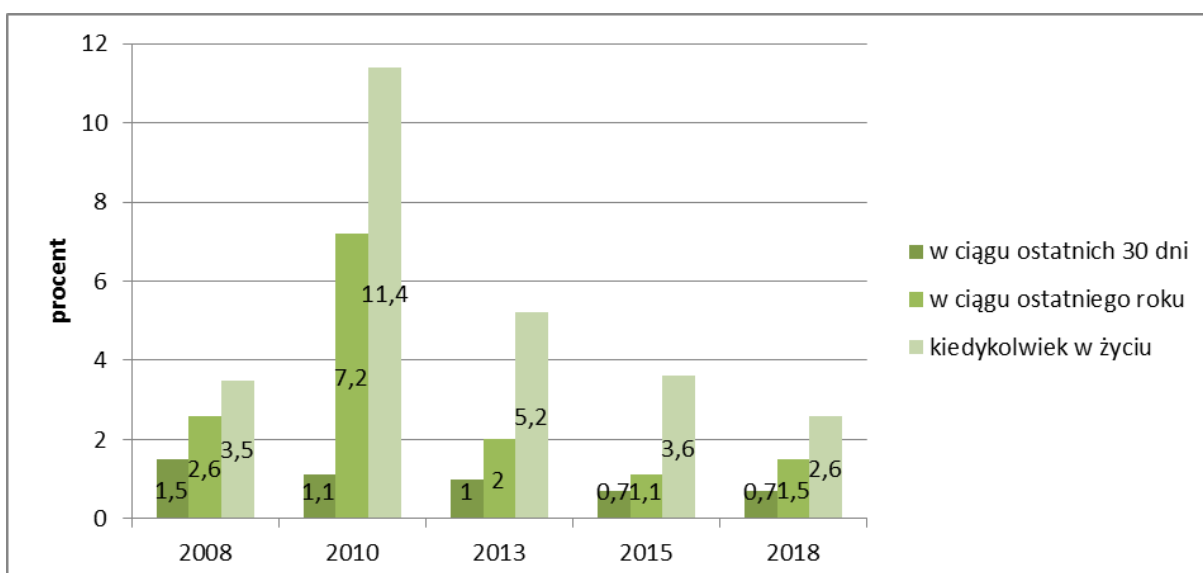
W przypadku „dopalaczy” odnotowujemy spadek używania tych substancji. Odsetek badanych, którzy eksperymentowali z tymi substancjami, jest poniżej poziomu z 2008 roku – 2,6%. Po 1,5% badanych używało „dopalaczy” w ciągu ostatniego roku a w ciągu ostatniego miesiąca 0,7%. Są to najniższe wskaźniki od początku prowadzenia badań, czyli roku 2008. Dane szczegółowe zawarte są w wykresie 19.

Wykres 18. Czy w ciągu ostatniego roku używałeś(aś) narkotyków, środków odurzających?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z badań CBOS

Wykres 19. Używanie „dopalaczy” wśród młodzieży szkolnej – ostatnie klasy szkół ponadgimnazjalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z badań CBOS

Powyższe dane uzyskane z badań ogólnokrajowych uzupełniono dodatkowymi informacjami uzyskanymi od pedagogów szkolnych zatrudnionych w zawierciańskich szkołach podstawowych i średnich. Dane przekazane przez pedagogów odnosiły się do tego jaka działalność profilaktyczna realizowana była przez nich na terenie placówek gdzie są zatrudnieni oraz ich planów i oczekiwań. Dodatkowo poruszone zostały kwestie dotyczące obaw.

W dużej mierze obawy zgłaszane przez pedagogów dotyczyły zagrożeń związanych z przedłużającym się stanem pandemii wymuszającym długotrwałe przebywanie dzieci i młodzieży przed komputerami. Istotnym w odczuciu pedagogów jest wzmocnienie uczniów na wielu płaszczyznach. Budowanie ich poczucia własnej wartości i prawidłowej samooceny na podstawie świadomości własnych uczuć i potrzeb. Kształtowanie koncentracji i uważnego, świadomego podejścia do otaczającej rzeczywistości, do siebie i do innych, umiejętności nawiązywania i utrzymywania bliskich relacji z innymi, rozwijanie kompetencji poznawczych i kreatywności. Tego rodzaju działania mogą mieć korzystny wpływ na młodych ludzi nie tylko w kontekście zagrożeń płynących z uzależnień, ale również daje szansę na lepsze radzenie sobie z innymi napotykanymi problemami.